

Fólk og ferðavinna — lið um lið

*Ferðavinnupolitikkur fyri Tórshavnar kommunu
2022 – 2026*

www.torshavn.fo

Fólk og ferðavinna – lið um lið

– Ferðavinnupolitikkur fyri Tórshavnar kommunu 2022–2026

ÚTGEVARI: Tórshavnar kommuna 2022 ©

MYNDIR: Ólavur Frederiksen, Kirstin Vang, Mitch Wies, Listasavn Føroya, Klara Johannesen, Reinhard Pantke, João Amorim og Brian René Egebjerg

UPPSETING: Sendistovan

PRENT: Føroyaprent

*Fólk og ferðavinna
— lið um lið*

hvonn
BRANDS

WUCLASH
EST. 11.09.11

Grundarlagið undir hesum ferðavinnupolitikki er fyrst og fremst, at í Tórshavnar kommunu skal vera gott at búgva – í dag, um fimm ár og hjá komandi ættarliðum.

Ferðavinnan er eitt av týðandi amboðunum at skapa góð samfeløg við trivnaði, vøkstri og menning. Sum úrslit av vaksandi ferðavinnuni í Føroyum hava vit í dag ein hóp av mat- og kaffistovum í høvuðsstaðnum. Nýggjar fyritøkur síggja dagsins ljós við spennandi upplivingum. Ung flyta heim aftur á klettarnar, og vit gerast errin av okkara fjøllum, mati, móta, tónleiki, søgu og máli.

DØMI UM ÁGÓÐAR AV FERÐAVINNU

- » **Skattainntøkur til land og kommunur**
- » **Stimbrar íverksetan og íløgur**
- » **Fjølbroytt úrval av matstovum og mentanartilboðum**
- » **Ungdómurin støðist betur**
- » **Víðkar sjónarringin og ger fólk errin av sínum landi**

Í 2019 stóð ferðavinnan fyri umleið 10% av størvunum kring heimin, og júst henda vinnan verður meitt at vera ein hin besti katalysatorurin at menna og nútímansgera samfeløg.

Ferðavinnan blómaði, tá ið koronufarsóttin bráðliga í 2020 legði ferðavinnuna kring allan heimin lamna. Eisini í Føroyum rakti hon sera meint.

2011	384 mió.
2019	784 mió.
2020	313 mió.
2021	582 mió.

Talva: Umsetningurin frá innkomandi ferðavinnuni í Føroyum 2011 og 2019–2021.

Kelda: *Visit Faroe Islands* Ársfrágreiðing 2021.

Nú eru dyrnar millum Føroyar og útheimin tibatet opnar aftur, og Tórshavnar kommuna er væl fyri at taka ímóti ferðafólki: Gistingarkapasiteturin er meira enn tvífaldaður seinastu árin. Flestu matstovur í landinum eru í Havn. Her eru nógv søvn, og karmarnir at vera vertur fyri altjóða ráðstevnum og ítróttartiltøkum eru góðir.

Hesin ferðavinnupolitikkurin hjá Tórshavnar kommunu fevnir um árin 2022 til 2026, men nógv av málanum rækka enn longri fram.

Kjarnin í politikkinum er, at ferðandi og fastbúgvandi skulu trívast lið um lið. Hetta merkir, at tá ið átøk og verkætlanir skulu fyrireikast til ferðavinnuendamá, má altíð havast í huga, at hesi gagna nærumhvørvinum. Vit skulu raðfesta tilboð, sum *bæði* gagna fastbúgvandi og ferðafólki. Vit skulu altíð royna at finna loysnir, sum tryggja, at lokalur trivnaður og ferðavinna ganga hond í hond.

Grundleggjandi í framtíðar ferðavinnumenning er, at hon í øllum skal stremba eftir at vera endurskapandi – bæði umhvørvisliga og samfelagsliga. Náttúran skal njótast og verjast – og meira enn tað. Hon skal eisini mennast so leiðis, at hon verður latin okkara eftirkomarum í betri standi enn í dag. Eisini skal ferðavinnan menna samfelagið, so vit framhaldandi hava eitt gott og gevandi samfelag at liva og virka í.

VIT SKULU TRYGGJA

- » **góða atgongd at uppliva náttúruna**
- » **skípanir sum verja náttúruna**
- » **átøk sum endurbøta náttúruna**

Sum partur av heiminum mugu vit taka veðurlagsbroytingarnar í stórum álvara og minka útlátið av veðurlagsgassum, sum fyri okkara part annars bara er økt seinastu árin. Týðandi partar av føroyska vinnulívinum vilja taka ábyrgd fyri umhvørvinum, og alsamt fleiri ferðandi hava fokus á umhvørvið, tá ið tey velja ferðamál. Land og kommunur mugu sostatt gera tað lættari hjá vinnu, borgarum og ferðandi at velja burðardygt.

Vit skulu brúka ferðavinnuna sum amboð at røkka burðardyggu málunum. Fremsta treytin er, at vit veruliga hava viljan til burðardyggu loysnirnar og síggja tær sum eina íløgu heldur enn útreiðslu.

Fólk og ferðavinna líða um líð

Málið er ...

... at í 2030, er Tórshavnar kommuna tann besta kommunan í Norðurlondum at búgva í og vitja.

Fyri at vera ein spennandi kommuna at búgva í og vitja krevst, at vit hava góða javnvág millum júst hesi bæði. Ferðandi skulu uppliva autentsitet og vælvild, tá ið tey vitja Tórshavnar kommunu. Og borgarar skulu uppliva, at ferðafólk geva positivt íkast til lokalsamfelagið.

Eitt kveikjandi mentanarlív er ein av týðningarmiklu fortreytunum fyri at styrkja atráttarmegina hjá kommununi. Vit skulu skapa bestu karmar um mentanarlívið, stimbra skapanargleðina og geva teimum, sum búgva her, og ferðandi enn fleiri spennandi mentanartilboð.

Ikki minst skulu vit stremba eftir at vera ein umhvørvisliga tilvitað kommuna, sum gevur fólkinum, vinnu og ferðandi móguleika at taka grønu avgerðirnar, bæði tá ið tað snýr seg um at verja globala umhvørvið og tað lokala.

Tilmælini í hesum ferðavinnupolitikkinum leggja seg eftir at:

- » tryggja góða javnvág millum búgvandi og vitjandi
- » skapa umstøður til eitt kveikjandi mentanarlív
- » geva øllum móguleika til at velja grønt og endurskapandi

Tilgongdin til ferðavinnupolitikkin hevur lagt stóran dent á borgarar og ferðavinnuaktørar í kommununi. Sostatt byggir hesin ferðavinnupolitikkurin á:

- » samrøður og samskipti við borgarar, ferðavinnuaktørar og vinnurekandi í kommununi
- » samrøður og samskipti við stovnar, áhugabólkar og myndugleikar
- » fundir við staðbundnu nevndirnar í Tórshavnar kommunu
- » fokusbólkasamrøður
- » álit um ferðavinnupolitikkk hjá Tórshavnar kommunu 2022
- » hagtøl frá m.a. Hagstovu Føroya
- » frágreiðingar og strategiir í ferðavinnu í okkara grannalondum og -býum
- » menningarætlanina hjá Visit Faroe Islands 2019, tilmælir frá Vakstrarforum undir Løgmannsskrivstovuni 2022 og Gallup-ferðafólkakanning 2019 hjá Visit Tórshavn, Visit Faroe Islands og Tórshavnar Havn

Harumframt leggur ferðavinnupolitikkurin seg upp at hesum av ST-heimsmálanum:

Í hesum ferðavinnupolitikki eru uppskot um átøk, sum hava til endamáls at styrkja ferðavinnuna í Tórshavnar kommunu og samanspælið við fólk, umhvørvi og mentan. Grundgivið verður fyri hvørjum átaki, og ábyrgdin fyri at seta tað í verk verður staðsett.

Eitt álit er gjørt, sum er grundarlag undir hesum ferðavinnupolitikki. Avgerandi fyri at fremja politikkin er, at kommunan setur neyðuga játtan og arbeiðsorku av til átøkini.

Visit Tórshavn hevur ein týðningarmiklan leiklut at menna og marknaðarføra lokalu ferðavinnuna í kommununi og at íverkseta tilmælini í ferðavinnupolitikkinum. Umráðandi er, at Visit Tórshavn hevur neyðugu karmarnar til hesa uppgávu.

**„Havnin er
kulasti býur í
allari verðini“**

— Durita Sigmundsdóttir Djurhuus, advokatur, 31 ár

Átøk

JAVNVÁG MILLUM BÚGVANDI OG VITJANDI

Virðing frá ferðafólki og vælvilji á staðnum eru avgerandi fyri eina sunna og gevandi ferðavinnu fyri báðar partar.

Fyrst og fremst er málið at innrætta ferðavinnuna soleiðis, at borgarin trívist við henni, og at fleiri hava kensluna av, at hon beinleiðis er til gagns fyri lokalsamfelagið. Vit skulu byggja ferðavinnuna, soleiðis at hon passar natúrliga inn í gerandisdag og mentan á staðnum.

Heldur enn at satsa upp á hópferðavinnu, skal kommunan leggja dent á ferðafólk, sum kasta nóg av sær fíggarliga, vitanarliga og mentanarliga, og sum geva virksemi alt árið. Hetta skapar støðug arbeiðspláss í ferðavinnuni og tryggjar, at eitt nú matstovur kunnu hava opið alt árið – til gleði fyri nóg.

Við neyvari hagtølum og vitan um ferðafólkini skulu vit skapa betri karmar um ferðavinnuna og stýra henni tann vegin, hon tænir samfelagnum best.

NM í fótþólti fyrir U21-landslið 2018
8 lönd – 212 luttakarar
Samlað nýtsla 5,85 mió. kr.

Kelda: Vinnuferðavinna, Lögmannsskrivstofvan 2022

Styrkja vinnuferðavinnuna

Tórshavnar kommuna skal satsa enn meira upp á vinnuferðavinnu, ið er so-
nevndi MICE-málbólkurin (Meetings, Incentives, Conferences og Events). Hetta
eru t.d. ráðstevnur, altjóða fundir, ítróttarkappingar, mentanartiltøk og serligar
ferðir sum toymismenning og bonusferðir, ið útlenskar fyrirkur geva sínum
starvsfólkum. Málið er, at Tórshavnar kommuna verður ein av bestu vinnuferða-
vinnubýum í Evropa.

Útlensk vinnuferðandi í Danmark 2017

brúktu í meðal 3.300 kr. um samdøgrið.

Hetta er munandi meira enn onnur ferðandi.

Kelda: VisitDenmark

Fremstu fyrimunir við vinnuferðandi eru, at tey vitja uttan fyri vanligu
háárstíð og eru tann bólkurin, sum leggur mest pening eftir seg. Tey eru ofta
tilvitað um burðardygd, lokalt handverk og góðan mat, umframt at tiltøkini geva
borgarunum íblástur og vitan. Tórshavnar kommuna er væl fyri við gistingu-
leikum, matstovum, fundarumstøðum og ítróttarhentleikum, og stórhøllin, sum
er í umbúnað, fer at gera umstøðurnar enn betri.

Í 2019 vóru 25 tiltøk innan fyri vinnuferðavinnu í Havn.

Tá eru virkisferðir ikki íroknaðar. Í 2020 skuldu 25 slík

tiltøk vera í Føroyum, men orsakað av koronu vórðu

bara trý avgreidd. Hini vórðu útsett, talgild ella avlýst.

At fáa fatur á MICE-málbólkinum krevur nógv uppleitandi arbeiði og tekur tíð. Tórshavnar kommuna, Visit Faroe Islands, Visit Tórshavn og ferðavinnuaktørar hava í nøkur ár samstarvað um eina vinnuferðavinnudeild, har tvey fólk starvast. Samstarvið hevur roynst væl, og stórir áhugi er fyri at koma til føroyska høvuðsstaðin at hava fundir, ráðstevnur, ítróttartiltøk o.a.

Har eru tó ótróttir møguleikar innan fyri økið, og tí eigur størri orka at verða sett til at fáa fatur á hesum partinum av ferðandi. Tórshavnar kommuna stuðlar í dag vinnuferðavinnutiltøkum við m.a. móttøku og fíggjarligum stuðli til sjálvt tiltakið. Umhugsað eigur at verða, um land og kommuna skulu hava eina meira samlaða og gjøgnumskygda stuðulsskipan við hægri játtan, sum fyriskiparar kunnu søkja úr.

At styrkja hetta økið skal síggjast sum ein íløga, sum verður gjørd í ferðavinnuna nú og sum lønar seg væl og virðiliga aftur.

Átak: Samstarvið um vinnuferðavinnu eigur at verða styrkt við øktari játtan, soleiðis at vit kunnu fáa fleiri ráðstevnur og tiltøk henda vegin. Land og kommuna eiga at hava eina meira samlaða og gjøgnumskygda stuðulsskipan til vinnuferðavinnu.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna, Visit Tórshavn, Visit Faroe Islands, landið og ferðavinnuaktørar.

Styrkja Visit Tórshavn

Ferðavinna røkkur út í hvønn krók í landinum. Hon hevur ávirkan á so gott sum allar vinnugeirar og øll samfelagsviðurskipti – búskap, samleika og trivnað.

Tórshavnar kommuna hevur í nógv ár verið virkin viðleikari, tá ið tað kemur til at menna ferðavinnuna. Visit Tórshavn hevur uppgávuna at arbeiða ítøkiliga við ferðavinnu, marknaðarføring og menning og hevur eina játtan á fíggarætlanini til tess. Skal ferðavinnupolitikkurin fremjast í verki, er neyðugt, at Visit Tórshavn fær hægri játtan at arbeiða við.

Ferðavinnan kennir ikki kommunumørk, og tí hava Tórshavnar kommuna og Visit Tórshavn í fleiri ár samstarvað tætt við landsmyndugleikar um ferðavinnuna. Heilt ítøkiligt samstarv er við Visit Faroe Islands um vinnuferðavinnu. Samstarvið er fruktagott og eigur at verða ment frameftir.

Seinastu árin hevur Visit Faroe Islands marknaðarført Føroyar sum UNspoiled, UNexplored og UNbelievable við góðum úrslitum. Fokus hevur verið á náttúru og náttúruupplivingar.

Tórshavnar kommuna vil vera besta vinnuferðamál og eisini draga til sín yngri ferðafólk, sum síggja virðið í mótsetningunum millum tað nýggja og tað gamla. Tað nýhugsandi og tað siðbundna. Náttúruna og stórbýarlívið.

Vit eiga komandi árin at leggja dent á at lýsa Tórshavnar kommunu sum eitt sera fjølbroytt ferðamál við *bæði* náttúru og øllum teimum spennandi upplivingum, sum ein nýmótans høvuðsstaður kann bjóða.

Átak: Visit Tórshavn eigur at fáa hægri játtan til at fremja ferðavinnupolitikkin í verki og at marknaðarføra Tórshavn sum ferðavinnu- og vinnuferðavinnubý.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna og Visit Tórshavn.

Ferðavinnuútbúgvingar í Havn

Tørvur er á útbúnum starvsfólki á fleiri økjum í ferðavinnuni.

Í dag ber til at taka útbúgving í marknaðarførslubúskapi og tæna­stúbúskapi í Føroyum. Ferðavinnan eftirlýsir fleiri útbúgvingar, t.d. sum móttøkufólk, skrivstovuútbúgving við ferðavinnu sum sergrein, event management og hospitality management, ið fevna um leiðslu og rakstur, tá ið umræður upplivingar, gistingarhús og ferðavinnu. Tørvur er eisini á at kann, hvussu kokka- og tæna­raútbúgvingarnar skulu skipast frameftir.

Við at skipa ferðavinnuútbúgvingar í samstarvi við t.d. Glasir verður høg­ligari at útbúgva seg. Vit fáa útbúgvingar við støði í føroyskum viðurskiftum, og ferðavinnan gerst sjónligari sum yrkismøguleiki hjá føroyskum ungdómi. Tað gevur professjonellari umhvørvi og fær starvsfólk at støðast betur. Eisini gevur hetta skattainntøkur og skapar trivnað í býnum.

Vit eiga eisini at stimbra og stuðla upp undir styttri skeið í føroyskari mat­mentan og føroyskum rávørum, so sum fiski, seyði og grønmeti. Hetta økir vitan­ina um okkara egna tilfeingi og kann eggja fleiri ungum til at velja sær útbúgving í matstovuyrkinum.

At skipa útbúgvingar er ein landsuppgáva, men kommunan eigur at streingja á landsmyndugleikarnar at fáa útbúgvingarnar í lag. Ein leiklutur hjá kommununi er eisini at fyrireika lestrarbústaðir.

Átak: Stovnst skulu fleiri útbúgvingar í ferðavinnu í Føroyum og ein ætlan gerast fyri, nær hesar kunnu bjóðast út.

Ábyrgd: Landið, Ferðavinnufelagið, útbúgvingarstovnar og Tórshavnar kommuna.

Neyvari ferðavinnuhagtøl

Fyri at tryggja, at ferðavinnan kastar sum mest av sær til samfelagið, er neyðugt við hollari vitan um hana. Í Føroyum vanta grundleggjandi ferðavinnuhagtøl, sum kunnu brúkast sum stýringsamboð fyri ferðavinnuna og lýsa leiklutin hjá ferðavinnuni í føroyska búskapinum.

Hagstova Føroya og Visit Faroe Islands eru tí farin undir eina verkætlan at menna ferðavinnuhagtøl eftir altjóða leisti, sum verður nevndur Tourism Satellite Account (stytt TSA).

Tourism Satellite Account (TSA) er ein serligur fylgiroknskapur fyri ferðavinnu, sum er knýttur at tjóðarroknskapinum. TSA skal tryggja, at øll lond fylgja somu meginreglum, tá ið tey gera ferðavinnuhagtøl og meta um búskaparliga týdningin av ferðavinnuni. Regional Tourism Satellite Account (RTSA) eru økisbýtt ferðavinnuhagtøl, sum kunnu lýsa búskaparliga týdningin av ferðavinnuni í ávísum øki. T.d. nýtslu hjá ferðafólkum, ið vitja í Havn, ella starvsfólkatal í ferðavinnuni í Tórshavnar kommunu. TSA er grundarlagið undir RTSA.

TSA ger tað møguligt hjá landi, kommunum og vinnu at brúka ferðavinnuhagtølini til at velja meiri tilvitað, tá ið tað snýr seg um ferðavinnuna. TSA gevur harumframt grundarlag fyri at menna økisbýtt ferðavinnuhagtøl, sum verða nevnd Regional Tourism Satellite Account (RTSA).

Tað er umráðandi at fáa TSA-verkætlanina í tryggja legu, so hon ikki dettur niðurfyri vegna vantandi játtan. Eisini er av stórum týdningi at fáa økisbýttu ferðavinnuhagtølini, RTSA.

Átak: Landið má raðfesta TSA-verkætlanina við at veita neyðugu játtanina. Er tørvur á fígging frá Tórshavnar kommunu til RTSA, eigur hon at vísa hesum vælvild.

Ábyrgd: Landið, Visit Faroe Islands og partvíst Tórshavnar kommuna.

Styrkja samskiftið við ferðavinnuna

Tórshavnar kommuna skal skipa góðar karmar um ferðavinnuna, so at flest møgulig fáa ágóðan av henni. Ferðavinnan skapar arbeiðspláss, gevur skatta-inntøkur og tað ger kommununa meira lokkandi at búgva í og mennir fjølbroytt úrval av frítíðartilboðum.

Ferðavinnan hevur brúk fyri góðum og smidligum samstarvi við kommununa, m.a. í sambandi við byggiloyvi, nýtsluloyvi, burturkast, parkering o.s.fr. Er samskiftið trekt, og mannagongdirnar stírnar, kann hetta darva ferðavinnuna og neyðugu nýmenningina á økinum. Kommunan skal halda lóggávu og mannagongdir, sum eru innbygdar í almenna fyrising. Málini eru ofta samansett og fevna um fleiri deildir og starvsfólk, sum skulu viðgera og taka avgerðir.

Kommunan eigur at styrkja samskiftið við ferðavinnuna. Til dømis við einum forum, har ferðavinnuaktørar, leiðarar fyri viðkomandi deildir í kommununi og politikarar regluliga hittast til at umrøða viðurskipti av týðningi fyri ferðavinnu og kommunu.

Eisini eigur kommunan at gera ein leist fyri smidligari mannagongdir í málsviðgerð, uttan at hetta gongur út yvir dygdina í málsviðgerðini. Ein møguleiki er, at vinnulívsaktørar hava ein fastan málsviðgera, hóast málið verður viðgjørt av fleiri deildum og starvsfólkum.

Avtala eigur eisini at verða gjørd við aðrar myndugleikar (t.d. landsmyndugleikar) um viðgerðartilgongdina í vinnulívsmálum, m.a. við tí fyri eyga at gera viðgerðartíðina smidligari og meira samanhagandi.

Átak: Tórshavnar kommuna styrkir samskiftið við ferðavinnuna og ger smidligari mannagongdir fyri málsviðgerð.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna.

Hjúkla um smáar aktørar

Styrkin í ferðavinnuni er, at pláss er fyri bæði stórum og smáum aktørum. Nógvar fyritøkur í ferðavinnuni eru einstaklingafyritøkur, t.d. heimablídni, handverk umframt ferðaleiðarar. Hesir vinnumøguleikar eru við til at skapa trivnað og inn-tøkur á smáplássum. Vit mugu ikki missa tað lokala og autentiska og eiga at styrkja tey smærru vinnurekandi.

Tað hevur týðning, at kommunan heldur fram við at skapa karmar fyri at menna ferðavinnutilboð.

Hugskotið veitir ráðgeving og møguleika fyri innivist í einum íverksetan- arumhvørvi. Tað er avgerandi, at kommunan heldur fram við at stimbra nýskap- andi íverksetaraumhvørvið.

Smáu íverksetararnir kunnu kenna seg einsamallar í sínum virkseimi og hava tørv á samstarvi og sparring við onnur. Tí hevði verið gott við einum net- verki til smærru ferðavinnuaktørarnar, har teir m.a. kunnu fáa ráðgeving til at gerast sjónligari, soleiðis at teir lættari kunnu selja sínar vørur og upplivingar.

Átak: Visit Tórshavn eigur í samstarvi við Hugskotið at stovna eitt netverk fyri smærri ferðavinnuaktørar og skipa fyri kveikjandi og førleikamennandi tiltøkum fyri teir.

Ábyrgd: Visit Tórshavn, Hugskotið, Visit Faroe Islands og hinar kunningarstovurnar.

„Heimablídni er eitt sera gott modell. Eg og omma hava onkuntið heimablídni“

— Árni Winther Jákupsson, ferðaleiðari og sølumaður, 21 ár

Betri ferðasamband til oyggjarnar

Ferðavinnuvirksemið í Nólsoy, Hesti og Koltri er púra treytað av góðum sjóvegis ferðasambandi, og tí eiga vit at tryggja betri og regluligari ferðasamband millum oyggjarnar í Tórshavnar kommunu og meginøkið.

Í øllum trimum oyggjunum er ferðasambandið ónøktandi. Koltur hevur tyrlusamband, men onki skipað sjóvegis samband. Hestur hevur regluligt ferðasamband við Teistanum, men fáu, dagligu túrarnir gera tað trupult at reka ferðavinnu í oynni. Nólsoy hevur fleiri dagligar túrar, men rutusambandið er ótrygt, tí Ternan javnan verður tikin burturfrá til aðrar farleiðir.

Skulu Nólsoy, Hestur og Koltur mennast í ferðavinnuhøpi er neyðugt við fleiri túrum og tryggleika á rutunetinum. Ferðavinna á útoyggj er vinna, sum sjálvsagt má javnsetast við aðra vinna.

Tryggari rutunet gevur oyggjunum betri vinnumøguleikar sum heild, og hetta skapar grundarlag fyri fólkaøkstri.

Átak: Landið eigur at tryggja tíðarhóskandi ferðasamband til Nólsoyar, Hest og Koltur.

Ábyrgd: Landið.

Vesi, skjól og skelti

Grundleggjandi hentleikar so sum almenn vesi mugu vera í øllum bygdum í kommununi. Tað ber ikki til at dúva uppá, at privatfólk leggja hús og vesi til ferðandi.

Umframt bygdin eiga støð í Tórshavn, sum eru serliga nógv vitjað, at hava almenn vesi. Til dømis við Svartafoss og økið við Sandá í Havnardali, har varðagøtan til Kirkjubø byrjar. Almennu vesini mugu vera sjónlig og samstundis fella væl inn í umhvørvið.

Vitjandi á oyggjunum í kommununi mugu fáa skjól fyri veðri og vindi. Ofta er langt ímillum ferjutúrarnar, og ferðandi kunnu gerast illa stødd í illveðri. Kommunan eigur saman við staðbundnu nevndunum og SSL at finna hóskað loysn.

Visit Tórshavn hevur gjørt eina skeltingarætlan, sum fevnir um lendisgøtur, bygda- og gongutúraskelti og vitjanarverd støð í Havn. Hendan skeltingarætlan eigur at halda fram. Harumframt er tørvur á skeltum við vegleiðingum um at virða privatlívið hjá fólki í býlingum og bygdum, har nógv ferðafólk vitja.

Átak: Bygdin og tey mest vitjaðu støðini í Havn mugu hava almenn vesi. Skjól skulu útvegast til ferðafólk á oyggjunum, og Visit Tórshavn heldur á at skelta, har tørvur er á tí.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna og Visit Tórshavn.

Ferðavinna fyri alla kommununa

Styrkin við ferðavinnuni í Tórshavnar kommunu er, at her eru so nógvar og fjølbroyttar upplivingar. Alt frá matstovum og gistingarhúsum á høgum stigi í Havn til sterkar náttúruupplivingar og hugnaligt heimablídni á bygd.

Tað hevur týdning, at ferðavinnan í Tórshavnar kommunu er fyri øll, og at hon sprettur úr lokala umhvørvinum. Ferðavinnuætlanir eru gjørdar fyri Kirkjubø og Nólsoy. Ynskiligt er, at aðrar bygdir í kommununi verða raðfestar komandi árin, sjálvsagt treytað av, at ynski er um hetta lokalt.

Við eini ferðavinnuætlan ber til at skipa ferðavinnuna í økinum, so hon verður til størst gagn fyri íbúgvagnar og kann lofta móguligum óhepnum avleiðingum av ferðavinnuni. Lokalar ferðavinnuætlanir mugu gerast í tøttum samstarvi við íbúgvar og staðbundnar nevndir. Tað hevur týdning, at kommunan áhaldandi hevur avtalu við lokalu kunningarstovuna í Nólsoy, og at Visit Tórshavn kannar um ferðavinnutilboð í allari kommununi.

Átak: Allar bygdir í kommununi skulu kunna hava góðar móguleikar at menna ferðavinnu. Ætlanir og átøk skulu taka støði í einstøku bygdunum og gerast í tøttum samstarvi við íbúgvar á staðnum.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna og Visit Tórshavn.

Býarlív

Kommunan má virka fyri, at Tórshavn er ein býur fullur av lívi og menniskjum.

Hús við fastbúgvandi fólki og ljósi í vindeygnum – serliga í vetrarhálvuni skapa trivnað og størri sosialt virkseml í grannaløgum. Tørvurin á bústøðum í Havn er stórur bæði at leiga og keypa.

Tí skal kommunan seta í verk tiltøk, sum stuðla upp undir, at fólk í øllum aldri búseta seg í miðbýnum, soleiðis at íbúgvar eru partur av gøtumyndini.

Borgarar og handilsvinna eftirlýsa eisini ein hugnaligari og meira livandi miðbý við m.a. matmarknaði, gøtumati (streetfood), útiservering, savnandi býar-rúmum, spæliplássi og útvendum virkseml í niðastu hædd í bygningunum. Fleiri borgarar ynskja sær ein miðbý, sum gevur meira rúmd til fólk.

Eisini eru ynski um meira livandi umhvørvi við sjóvarmálan, har fólk, frítíðarfelagsskapir og ferðavinnuaktørar kunnu mætast. Til dømis virkseml sum havsvimjing, kaving, frítíðarsigling umframt kappróður, sum er natúrligur partur av býarmyndini í Havn.

At miðbýurin og sjóvarmálin gerst savningarstað hjá ymsu pørtunum í frítíðarlívinum skapar trivnað millum fólk, umframt at tað dregur útlendsk ferðafólk at sær, serliga barnafamiljur.

Átak: Tórshavnar kommuna eigur áhaldandi at arbeiða fyri einum livandi miðbýi og eisini virka fyri trivnaði í økjum við sjóvarmálan. Kommunan eigur at seta í verk tiltøk, sum stuðla uppundir, at fólk í øllum aldri búseta seg í miðbýnum.

Ábyrgd: Landið, Tórshavnar kommuna og Visit Tórshavn.

Cruisevinnan skipast

Cruisevinnan má skipast betur, soleiðis at hon hevur fyrilit fyri náttúruni, sosiala umhvørvinum og kastar meira av sær fíggarliga.

Nógvastaðni í londunum rundan um okkum eru atfinningar móti cruise-skipum. Eisini í Havn. Sagt verður m.a., at cruiseferðafólk fylla ov nógv upp í býarmyndini, leggja ov lítið av pengum eftir seg sammett við aðrar bólkar av ferðafólkum, og at skipini eru dálkandi fyri umhvørvið.

Áhugin at koma til Føroya við cruiseskipi er vaksin spakuliga frá aldar-skiftinum og fram til 2015, tá ið 71 skip vitjaðu. Fram til 2020, tá ið korona fór at herja, vóru í miðal 47 cruiseskip í Føroyum. Nógv tey flestu vitjaðu í Havn.

Í 2019 vitjaðu 51 cruiseskip í Føroyum við yvir 35.000 ferðafólkum. Øll uttan trý vitjaðu í Havn. Í 2020 var bert eitt skip og í 2021 trý cruiseskip í Føroyum.

Kelda: TAKS

Noreg hevur ásett reglur um null-útlát innan 2026 á ávísam firðum, og har fara tey nú at endurskoða karmarnar fyri virkseimið hjá cruisevinnuni. Ein cruise-strategi varð orðað fyri Tórshavnar kommunu í 2019, men varð ikki endaliga samtykt.

Átak: Arbeiðið við cruisestrategiini hjá Tórshavnar kommunu skal takast upp aftur, soleiðis at kommunan hevur eina ætlan fyri hesa vinnu. Í hesum sambandi skulu serlig fyrilit havast fyri nógv vitjaðum støðum so sum Reyn og Kirkjubø.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna.

Atkoma fyri øll

Ferðandi við skerðum førleikum, t.d. rørslutarnað, eiga ikki at vera fyri vanbýti, tá ið tey vitja í høvuðsstaðnum. Tórshavnar kommuna má stremba eftir at tryggja øllum atkomu uttan mun til førleikar.

Havast skal í huga, at ein vaksandi partur av íbúgvunum í Føroyum eru eldri fólk. Vit skulu geva teimum, sum búgva her og ferðafólki so góðar umstøður sum gjørligt at flyta seg runt í kommununi og fáa ágóðan av tilboðum og upplivingum, ið eru at finna her.

Ábøtur eru hendar nógvastaðni í kommununi, men framvegis er tað trupult hjá til dømis fólk í koyristóli at sleppa inn á summar matstovur, kaffistovur og handlar í Havn.

Kommunan eigur í størri mun at fylgja við, um krøv til atkomu sambært kunngerð verða fylgd. Mælt verður til, at ferðavinnuaktørar hava fólk við skerðum førleika í huga, tá ið ferðavinnutilboð verða ment.

MEGD hevur gjørt ein lykil, sum vísir gestum atkomiligar matstovur, og Visit Tórshavn og MEGD hava gjørt eitt yvirlit yvir atkomuligar matstovur og gistingarhús. Hetta samstarvið eigur at halda fram, og listin eigur at vera talgildur og støðugt dagførdur.

Tá ið gøtur verða gjørdar ella umvældar, eigur at verða hugsað um undirlendið, soleiðis at fólk við rørslutarni hava møguleika at ferðast í náttúruvøkrum økjum.

Átak: Tórshavnar kommuna og Visit Tórshavn eiga í samráð við MEGD at menna ferðamøguleikar hjá fólk, sum hava skerðar førleikar. Eisini eigur yvirlitið yvir atkomiligar matstovur og gistingarhús at verða dagført.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna, Visit Tórshavn, ferðavinnuaktørar og MEGD.

Kveikjandi mentan

Mentanarferðavinna er ein týðandi og vaksandi partur av ferðavinnuni kring allan heimin. Hjá nógvum ferðandi eru júst mentanartilboðini ein orsök til, at tey velja eitt ávíst stað sum ferðamál. Tað kann vera søga, arkitekturur, myndlist, tónleikur, søvn, móti, matmentan, ítróttur ella annað, sum dregur.

Fleiri býir hava søguliga drigið nógv fólk at sær, t.d. París, Rom og Athen, men í nýggjari tíð hava fleiri fingið eyguni upp fyri móguleikunum í mentanarferðavinnu. Til dømis hevur Århus gjørt nógv burtúr at marknaðarføra síni mentanartilboð, og býurin var útnevndur evropeiskur mentanarbýur í 2017. Eisini Reykjavík, sum var mentanarbýur í 2000, hevur satsað upp á mentanarferðavinnu umframt náttúruferðavinnuna.

Mentanin hevur kortini størsta týðningin fyri íbúgvarnar, tí list og mentan eru týðandi grundarlag undir samfelagsmenning, trivnaði og dannilsi. Føroyar hava nógv dugnalig listafólk, ríka søgu og forvitnisligar, gamlar gripir. Vit hava hópín av mentanarligum tilfeingi at ríka bæði borgarar og ferðandi við. Tað snýr seg um at síggja virðið í mentanini og geva henni virðilig kor.

Sum natúrligt er liggja fleiri av stóru mentanarstovnum í høvuðsstaðnum, t.d. Listasavn Føroya, Tjóðsavnið og Norðurlandahúsið. Hetta er ein framíhjárættur, sum eisini ber í sær skyldur. Kommunan eigur at hjúkla um stovnarnar og saman við landinum virka fyri, at teir sleppa at blóma, bæði borgarum og ferðandi at gagni.

MYND: LISTASAVNID.

A group of hikers is seen from behind, walking along a dirt path that leads towards a large, flat-topped mountain under a cloudy sky. The hikers are wearing winter gear, including jackets, hats, and backpacks. The landscape is rugged and mountainous, with some stone walls visible on the left side of the path.

**„Ferðavinnan hefur
virkuliga gjort okkurt við at
venda hugburðinum og fáa
fólk at tíma at vera her“**

— Súsanna Samró, lesandi, 28 ár

Orða mentanarpolitikk

Tórshavnar kommuna er karmur um ríkt mentanarlív og hevur gjøgnum ár og dag veitt mentanini fitt av stuðli bæði til rakstur, íverksetan og hølvisviðurskipti. Eitt álit var gjørt um mentan og list í Tórshavnar kommunu í 2000. Tørvur er á at endurskoða kommunal mentanartilboð, stuðulsskipanir og at seta út í kortið av nýggjum, hvat kommunan ætlar á mentanarmótinum.

Tórshavnar kommuna eigur at hava ein mentanarpolitikk við visjónum og málum fyri næstu 10–12 árin, sum røkka tvørtur um fíggjarætlanir og kommunuval.

Ein tíðarhóskandi og dagfördur mentanarpolitikkur skal veita okkara skapandi fólki, søvnum og livandi mentan so góðar karmar sum gjørligt. Politikkurin skapar dynamikk og gevur borgarum og ferðafólki kveikjandi upplivingar. Hjá nógvum ferðandi hava mentanartilboðini stóran týdning, tá ið tey velja sær ferðamál.

Vit mugu gjarna hugsa stórt. Seta okkum spennandi mál og samstundis byggja á okkara serligu mentan og autentisitet. Íløgur í mentanina eru íløgur í okkara borgarar og gera okkum samstundis til eitt blómendi ferðamál.

Tað er umráðandi, at mentanarpolitikkurin fevnir breitt um nógv mentanarøki, og at hann leggur dent á tónleikalív, leiklist, samtíðarmentan, eksperimenterandi list og skapanarhugin hjá unga ættarliðnum.

Í mentanarpolitikkinum eiga at gerast greiðar leiðreglur fyri, hvussu stuðul til mentan og ítrótt eigur at verða tillutaður.

Átak: Tórshavnar kommuna orðar ein mentanarpolitikk, har sett verður út í kortið visjónir og mál fyri mentanarøkið næstu 10–12 árin

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna.

Evropeiskur mentanarhøvuðsstaður

Tórshavn er millum minstu høvuðsstaðir í heiminum, men eigur ikki at smæðast burtur, tá tað kemur til mentan. Við okkara góða tilfeingi av skapandi fólki kunnu vit við visjionerum mentanarpolitikki røkka nógv størri málum, enn vit beint nú tora at droyma um.

Vakstrarforum undir Løgmannsskrivstovuni hevur mælt til, at Havnin verður mentanarhøvuðsstaður í 2030, og at kommuna og land í felag orða boðið upp á at gerast mentanarhøvuðsstaður.

Bodø í Noregi verður við sínum uml. 50.000 íbúgvum evropeiskur mentanarhøvuðsstaður í 2024. Hóast tað kann tykjast dýrt at fara undir slíka verkætlan, gevur hon listaumhvørvinum og samfelagnum sum heild nógv aftur.

Tá ið Bodø verður mentanarhøvuðsstaður í 2024, verða uml. 60% av tiltøkunum í sjálvum Bodø og 40% aðrastaðni í Nordland-økinum, sum Bodø er partur av.

Samferðsluliga eru Føroyar so væl samanknýttar, at alt landið kann gerast partur av eini slíkari verkætlan.

Ein vanlig fortreyt fyri at gerast mentanarhøvuðsstaður er, at landið er limur í ES ella EBS-samstarvinum. Tað eru Føroyar ikki. Ein annar móguleiki er gjøgnum Creative Europe, sum er evropeiskt samstarv. Arbeitt verður í løtuni við at útvega Føroyum atlimaskap í Creative Europe.

Átak: Tórshavnar kommuna eigur at stuðla ætlanini hjá Vakstrarforum um, at Havnin gerst evropeiskur mentanarhøvuðsstaður í 2030.

Ábyrgd: Landið og Tórshavnar kommuna.

POUL HANSEN HEISOLA

VOX BOTN

VOX BOTN

Spennandi søvn

Kommunan má stuðla upp undir, at høvuðsstaðurin altíð hefur fjølbroytt og tíð-
arhóskandi savnstilboð til borgarar og ferðandi. Søvnini hava stóran týðning
fyri okkara samleika, søguligu fatan og almenna dannilsí. Nógv ferðandi hava
stóran áhuga fyri at síggja og uppliva okkara søgu og mentan, og eisini millum
færoyingar er vaksandi áhugi fyri savnstilboðum.

Okkara grannalond raðfesta at hava áhugaverd søvn til ferðafólk, og um-
ráðandi er, at okkara søvn eru á høgum stigi, tí ferðafólk í dag seta stór krøv til
dygdina. Eisini skal hugsast um samvirkna (interaktiva) partin, serliga í tilboðum
sum venda sær til yngra ættarliðið. Søvnini skulu taka støði í bæði fortíð, nútíð
og peika frameftir.

Fleiri søvn eru í kommununi. Summi eru landsstovnar, nøkur eru sjálvs-
ognarstovnar og uppatur onnur eru kommunal. Kommunan veitir í dag stuðul
til nøkur av søvnum, og hesin stuðulin verður veittur á ymiskum grundarlagi.

Hóast kommunan ikki eigur fyrisitingarligu og fíggjarligu ábyrgdina av
søvnum undir landinum, eigur hon at virka fyri, at tey fáa bestu karmar og nøkt-
andi staðseting.

Tjóðsavnið heldur til í einum ídnaðarøki í Hoyvík. Áhugin fyri savninum
er øktur, men mett verður, at vitjanartalið kundi verið munandi størri, var savnið
nærri býnum. Ynskiligt er, at kommunan hjálpir til við at finna øki nærri býnum til
Tjóðsavnið.

2014	6.214
2018	11.649
2019	16.036
2020	7.806
2021	10.529

Talva: Vitjandi á framsýningunum hjá Tjóðsavninum í Brekkutúni í Hoyvík. Størri parturin av teimum vitjandi eru útlendingar uttan í 2020 og 2021, tá ið korona gjørði um seg. Kelda: Tjóðsavnið.

Kommunan hevur eitt býarsavn, sum eigur nógvar forvitnisligar lutir úr søguni hjá høvuðsstaðnum. Eisini eru bygdasøvn í Kollafirði og Nólsoy. Kommunan eigur at skapa góðar karmar fyri hesi søvn.

Ætlanir eru at byggja nýtt sjósavn á Argjum, sum eisini verður granskingarstovnur og náttúruskúli. Savnið kann gerast týðandi savningar- og vitanardepil fyri fólk í øllum aldri. Kommunan eigur at vísa verkætlanini vælvild.

Átak: Kommunan eigur at raðfesta søvnini í høvuðsstaðnum, soleiðis at tey kunnu geva borgarum og ferðafólki góðar og kveikjandi upplivingar.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna og landið.

Varðveita og verja fornminni

Fleiri áhugaverd fornminni eru í kommununi, sum mugu verjast og gerast atkomiligari. Kirkjubøur er ein av mest vitjaðu bygdunum í landinum. Áhugin fyri fornminnum er stórur, og mongu vitjanirnar gera, at økið rundan um Múrin og við Stokkastovuna er merkt av sliti.

Tjóðsavníð, sum hevur ábyrgdina av fornminnum í Kirkjubø, hevur í eina tíð arbeitt við einari loysn at verja undirlendið. Tó er ongin endalig avgerð tikin. Kommunan eigur saman við Tjóðsavninum at finna eina loysn á trupulleikanum. Eisini má landið røkja sínar skyldur at verja og varðveita fornminni í Kirkjubø, so tey ikki forfarast av sliti, illveðri og tíðarinnar tonn.

Eitt annað vælumtókt ferðamál er Havnar Skansi. Tjóðsavníð og Tórshavnar kommuna hava samskipt um at skapa eitt meira livandi umhvørvi á Skansanum, eitt nú við matstovu og framsýning. Skansin hevur eina spennandi søgu í einum vøkrum umhvørvi, sum fólk eiga at sleppa at uppliva.

Kommunan eigur saman við landinum at finna loysnir, sum tryggja góða atgongd og sum samstundis verja søguligu virðini.

Átak: Landið má tryggja, at fornminni í Kirkjubø og á Skansanum verða varðveitt. Kommunan og landið mugu saman við Tjóðsavninum tryggja, at undirlendið við fornminni í Kirkjubø verður vart, og tryggja eitt livandi umhvørvi á Skansanum. Loysnirnar mugu hava fyrilit fyri virkseminum á staðnum og virðing fyri fornminnum.

Ábyrgd: Landið, Tjóðsavníð og Tórshavnar kommuna.

Stuðla Koltursætlanini

Koltur er ein gimsteinur í Tórshavnar kommunu bæði við náttúru og mentan. Fyri nøkrum árum síðan fekk Tjóðsavnið ábyrgdina av oynni. Spannandi ætlanir eru um at menna savn, náttúrugranskingarpark og vitjanardepil í Koltri.

Uppskotið fevnir um ein mentanarsøguligan part og ein náttúrufrøðiligan part. Í sunnara parti av oynni verður bygdarlag og bøur, og norðari parturin verður náttúrugranskingarstöð. Ætlanin er at geva ferðafólki, skúlanæmingum, granskarum o.ø. møguleika at vitja Koltur.

Koltursætlanin gevur fólki atgongd til eina náttúruferlu, og ferðavinnan verður á hendan hátt breidd út til fleiri øki í Føroyum.

Koltursætlanin er mett at kosta uml. 65 mió. kr. Útlendskir grunnar bjóða sær til at fígga meginpartin, men seta sum treyt, at føroyskir myndugleikar eisini geva eitt íkast. Løgtingið hevur givið tilsøgn um 9 mió. krónur til ætlanina

Fyri at taka ímóti nógvum vitjandi mugu vatn- og kloakkviðurskiftini í Koltri dagførast, og lendingarviðurskiftini betrast, m.a. soleiðis at fólk við røslutarni kunnu vitja oynna. Her kann Tórshavnar kommuna geva sitt íkast til ætlanina.

Átak: Kommunan stuðlar upp undir Koltursætlanina við eitt nú at dagføra vatn-, kloakk- og lendingarviðurskiftini í oynni.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna saman við landinum.

„Hví skulu vit hava
ferðavinnu? Ja, hví
ferðast vit sjálvi?“

—, Júlíanna Klett, advokatur, 82 ár

Grønt ferðamál

Hjá nógvum føroyingum er ríka náttúran ein av týðandi orsökunum til, at okkum dámar at búgva her langt úti í Norðuratlantshavinum. Stórsliga náttúran er eisini tað, sum kveikir áhugan hjá nógvum útlenskum ferðafólkum at leita sær hendanvegin at vitja.

Vit hava eina stóra uppgávu at varðveita, verja og menna okkara náttúru, soleiðis at komandi ættarlið eisini kunnu njóta hana. Okkara virksema leggur trýst á náttúruna, m.a. bygging, drening av vátlendum, burturkast og intensivt seyðahald. Eisini ferðavinnan leggur trýst á náttúruna, m.a. við at lendið í summum økjum verður slitið.

Fyri at verja og endurbæta náttúruna mugu bæði land, kommunur, vinnulív, borgarar og vitjandi gera sítt.

Uppgávan hjá landinum er at gera lógarkarmarnar. At gera tíðarhóskandi lóggávu, sum verjir náttúruna og at skipa eina holla náttúrufyrising við neyðugum fakligum innliti. Eisini má landið taka støðu til atgongdina hjá fólkum til náttúruna.

Kommunan skal gera neyðugu raðfestingarnar í kommunukarmarnar fyri at menna ferðavinnuna, sjálvandi við neyvum fyriliti fyri náttúruni. Kommunan skal tryggja karmarnar til eitt fjølbroytt útlív, sum bæði gagnar borgarum og ferðandi í øllum aldri.

Ferðavinnufyrirtekur mugu saman við Visit Faroe Islands og lokalu kunningarstovunum tryggja, at ferðavinnuvirksemið ikki er til ampa fyri náttúruna, og at ferðandi kenna sínar skyldur og rættindi har.

Land og kommunur mugu harumframt taka avbjóðingina við útláti av vakstrarhúsgassum í stórum álvara. Sum høvuðsstaður hevur Tórshavnar kommuna eina serliga skyldu til at ganga á odda í umhvørvismálum.

Skulu vit satsa upp á ferðavinnu, mugu grundleggjandi umhvørvisviðurskifti vera upp á pláss. Kommunan eigur at hava ambítiónir um at vera ein kommuna, ið er kend fyri grønar loysnir. Hon eigur at gera tað lætt hjá vinnu og borgarum at velja grønu loysnirnar og má seta grøn krøv.

Ferðafólk seta størri og størri krøv til ferðamálini, tá ið tað kemur til burðardygd. Serliga í vinnuferðavinnu eru krøvini høg, men avkastið samstundis tað hægri. Soleiðis kann ferðavinnan seta ferð á grønu kósina, samstundis sum umsetningurin økist.

Náttúrulív

Okkum tørvar tíðarhóskandi lógir til náttúruvernd og lógir, sum skipa virkseimið og atgongd í náttúruni. Lógarverkið skal tryggja, at náttúran við øllum hennara margfeldi verður vard og endurskapað. Og at javnvág er millum at njóta og nýta hana.

Loysn má finnast á spurninginum um atgongd til náttúruna. Seinastu árin hevur nógv kjak verið um útlív (gongd í haga), men framvegis er atgongdin til náttúruna eitt óloyst mál. Gjaldsportur og gjaldsskipanir eru sett upp á summum støðum í landinum. Óvissan ørkymlar bæði ferðavinnu, bøndur og íbúgvar, og tí er umráðandi at fáa málið loyst, soleiðis at øll kenna síni rættindi og skyldur.

At vera í náttúruni hevur stóran týdning fyri kropsligu og sálarligu heilsuna. Nýggja kanningin, Framtíðar frítíðarvanar og savningarstøð í Føroyum, vísir, at nærum helvtin av vaksnum føroyingum brúka náttúruna til at íðka ítrótt og røra seg í.

Átak: Landið má gera tíðarhóskandi lógarverk um náttúruvernd og atgongd til náttúruna. Lógarverkið má tryggja fólki atgongd til náttúruna, samstundis sum virkseimið í haganum ikki verður darvað. Verndin av okkara náttúrumargfeldi má altíð setast fremst.

Ábyrgd: Landið

Ferð á grøna skiftið

Land og kommuna mugu seta ferð á grønu loysnirnar.

Løgtingið samtykti í 2009 ein veðurlagspolitikk við málinum at minka útlátið av vakstrarhúsgassum í minsta lagi 20% til 2020 í mun til útlátið í 2005, men síðan tá er útlátið bara økt. Tórshavnar kommuna samtykti í 2016 ein umhvørvispolitikk við máli um at minka munandi um útlátið av vakstrarhúsgassi, og at allur hiti og streymur skal koma frá varandi orku í 2030. Eisini hevur kommunan samtykt orkupolitikk við fleiri umhvørvismálum.

Ábøtur eru hendar, t.d. verða fleiri bygningar nú ríknir við varandi orkukeldum. Men tað gongur ov seint, og við varandi játtan til orkupolitisk átøk ber ikki til at rækka ásettu orkumál.

Fólkatalið í kommununi veksur, og tað elvir til eyka trýst á umhvørvið, m.a. við burturkasti, CO₂-útláti og kloakk. Skal Tórshavnar kommuna rækka grønu málinum, er neyðugt at tryggja, at samsvar er millum mál, játtan og starvsfólkaorku.

Eisini eigur kommunan at bøta um møguleikarnar hjá borgarum og ferðafólki at ferðast meira umhvørvisvinarligt, m.a. við at hava fleiri løðistøðir til akfør kring um í kommununi.

Árini 2001–2016 var føroyska útlátið av CO₂-eindum uml. 800–900 tons árliga. Í 2020 var tað 1,3 mió. CO₂-eindir. 41% av útlátinum stava frá fiskiskípum og 14% frá el- og hitaframleiðslu. Kelda: Umhvørvisstovan

Átak: Kommunan má tryggja, at málini í umhvørvis- og orkupolitikkinum verða rokkin. Játtan má vera tøk til samtyktu stevnumiðini, og neyðug starvsfólkaorka má vera til at handfara umhvørvismálini.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna.

Hægri stig í GDS-indeksinum

Vit skulu stremba eftir at fáa hægri stigatal í altjóða GDS-indeksinum (Global Destination Sustainability Index).

Føroyar gjørdust í 2020 partur av GDS, sum er eitt yvirlit yvir burðardygg ferðamál. Ferðamálini verða mett út frá nøkrum avriksøkjum, sum taka støði í heimsmálunum hjá ST, m.a. útlát, burðardygd hjá veitarum umframt stýring og strategi hjá ferðavinnu myndugleikunum

Tilsamans 73 ferðamál vóru við í GDS-indeksinum í 2021. Føroyar fingi 60,5 stig av 100, sum er eitt framstig frá teimum 47,2 stignum, vit fingi árið fyri. Føroyar gjørdust nr. 41 á listanum.

Topp 5 á GDS-indeksinum í 2021:

Gøteborg	88.95 stig
Keypmannahavn	85.08 stig
Árhus	82.47 stig
Glasgow	80.35 stig
Reykjavík	80.32 stig

Sum størsta ferðamálið í landinum eigur Tórshavnar kommuna at gera sítt til, at vit fáa hægri stigatal í GDS komandi árin. Hetta gagnar umhvørvinum, borgarum, og vit gerast eitt meira lokkandi ferðamál.

Átak: Kommunan skal gera greiða ætlan fyri, hvørji mál á GDS-indeksinum skulu røkkast næstu árin. Eitt starvsfólk hjá kommununi eigur at hava GDS sum ábyrgdarøki í samstarvi við fólk hjá Visit Faroe Islands og Visit Tórshavn. Málið er, at vit í 2023 hava 70 stig í GDS-indeksinum og 80 stig í 2025.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna, Visit Faroe Islands og Visit Tórshavn.

Grønari gistingarhús og matstovur

Alsamt størri krøv eru frá ferðandi um, at gistingarhús og matstovur verða rikin burðardygt. Uttanlands hava gistingarhús og matstovur í stórum tali lagt um til grønar loysnir og hava fingið sertifisering upp á burðardygd, eitt nú Green Key.

Í dag eru sløk 20% av hotellkømurinum í Havn sertifiserað sum burðardygg av triðja parti, og gongd er á sertifisering av øðrum kømurum.

Eisini í Føroyum hyggur ferðavinnan grøna vegin, men tað gongur ov seint.

Vit eiga at fáa fleiri kømur sertifiserað, tí hetta er umráðandi fyri umhvørvið, og tí burðardygd er eitt kappingarparametur. Sertifisering gevur okkum eisini hægri stigatal í GDS-indeksinum. Burðardyggari ferðamálið er, áhugaverdari er tað.

Serliga í vinnuferðavinnu seta útlenskar fyrirkur høg krøv til burðardygd og velja ferðamál eftir tí. Skal Havnin standa seg væl í kappingini, mugu fleiri gistingarhús verða sertifiserað. Har tørstur er á tí, eiga Visit Tórshavn og Visit Faroe Islands at ráðgeva á økinum.

Sambært innkeyps- og útboðspolitikkinum hjá Tórshavnar kommunu kunnu fyrilit havast, sum fremja burðardyggja menning. Fyri at eggja til grønu umleggingarnar eiga kommunan at umhugsa at raðfesta sertifiseraðu støðini, tá ið hon keypir mat og tænastr frá matstovum og gistingarhúsum. Umhugsast skal eisini, um kommunan skal seta krøv til sertifisering í burðardygd, tá loyvi verða givin matstovum og gistingarhúsum.

- Átak:** Gistingarhús og matstovur leggja um til grønar loysnir og fáa sertifisering upp á burðardygd eftir altjóða góðkendari skipan. Talið á umhvørvismerknum hotellkømurum eiga at vera 70% í 2023 og 90% í 2025.
- Ábyrgd:** Gistingarhús og matstovur – við ráðgeving frá Visit Faroe Islands og Visit Tórshavn.

Betri móguleikar at skilja

Vinna og borgarar mugu fáa móguleikar til at velja grønar loysnir, eisini viðvíkjandi burturkasti. Serliga yngra ættarliðið leggur stóran dent á endurnýtslu, og fleiri og fleiri ferðandi spyrja um burðardygd og endurnýtslu, tá ið tey velja ferðamál.

Matstovur og gistingarhús í høvuðsstaðnum ynskja sær betri ruskskiljing og móguleika til at skilja matleivdir frá burturkasti.

Í grannalondum fara matleivdir til biogassverk, men ikki í Føroyum, tí djóralæknafrøðiligu myndugleikarnir meta tað økja um vandan fyri útbreiðslu av ridluskiða. Matleivdir eru uml. 1/3 av burturkastinum, og tí kundi ein endurvinn-ingarloysn minkað munandi um ruskið til brenniovnin.

Tørvur er á upplýsandi átøkum um endurnýtslu og matoyðsl, m.a. hvussu vit forða fyri, at matur endar sum rusk.

- Átak:** Reglulig kunningarátøk skulu gerast um endurnýtslu, burturkast og matoyðsl.
- Átak:** Tórshavnar kommuna skal gera eina langtíðarætlan fyri burturkast, sum m.a. skal tryggja borgarum og vinnulívi fleiri móguleikar at skilja burturkast til endurnýtslu og endurvinning.
- Átak:** Tórshavnar kommuna eigur í samráð við m.a. Heilsufrøðiligu Starvsstovuna at finna loysnir fyri, hvussu matleivdir skulu handfarast á burðardyggasta hátt.
- Ábyrgd:** Tórshavnar kommuna og Heilsufrøðiliga Starvsstovan.

Grøn kamping

Fólk, sum vitja Føroyar í tjaldi ella kampingvogni, eru vanligi sera tilvitað um umhvørvið og vilja dálka minst møguligt.

Kampingøkið Yviri við Strond er nýumvælt og fær nógv rósandi orð frá ferðandi fyri góðar hentleikar. Tí er óheppið, at orkuskipanin á kampingplássinum koyrir við olju.

Kommunan eigur at bera so í bandi, at kampingøkið verður ríkið við grønnari orku, t.d. sjóhita ella jarðhita, fyri at avmarka útlát av CO₂, og at tað fær góðkenda sertifisering av 3. parti fyri burðardygd. Eisini má okkurt gerast fyri at minka um óljóðið frá tungu ferðsluni, sum koyrir fram við kampingplássinum.

Átak: Kampingøkið Yviri við Strond leggur um til grøna orku innan 2025 og útvegar sær sertifisering fyri burðardygd.

Átak: Ein loysn má finnast á óljóðinum frá tungu ferðsluni fram við kampingplássinum, t.d. ein verja út móti vegnum. Verjan má hóska til náttúruumhvørvið Yviri við Strond.

Tjalding og skýli

Eitt øki eigur at verða sett av sum tjaldingarøki burturav, sum bæði føroyingar og útlendsk ferðandi kunnu brúka, og sum kann lætta um á kampingøkinum Yviri við Strond í háárstíðini.

Føroyingar hava av álvara fingið eyga á móguleikan fyri at ferðast í náttúruni. Ein serlig uppliving er at tjalda, men nógvar familjur hætta sær ikki út í óbyggt øki at tjalda við smábørnum. Ynskiligt er við einum tjaldingarøki í útryðjuni á Havnini, sum hevur einfaldar hentleikar, t.d. vesi og vask.

Økið skal fyrst og fremst brúkast til tjalding, men umhugsast skal eisini at byggja nøkur skýli (shelters) í økinum. Hetta eru skýli, har ein síða er opin, og har tú kanst gista í soviposa. Skýlini eru sera vælumtókt í grannalondunum, serliga millum barnafamiljurnar.

At hava móguleika at gista undir opnum himli gevur fólki betri ans fyri náttúruni, og er samstundis ein umhvørvisvinarligur háttur at ferðast.

Átak: Kommunan útvegar øki í útryðjuni á Havnini, sum skal brúkst til tjalding og skýli.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna.

Kunning um gøturnar

Seinastu árin hevur Tórshavnar kommuna gjørt eitt stórt net av gøtum í og rundan um Havnina. Gøturnar fevna um tilsamans 126 kilometrar. Talan er bæði um nýumvældar varða- og bygdagøtur og um nýggjar lendisgøtur.

Gøturnar eru ein frálíkur móguleiki hjá fólki í øllum aldri at ganga, renna ella súkkla langar túrar í náttúruni undir tryggari og meira skipaðum umstøðum. Eisini eru tær ein góður valmóguleiki til at fáa náttúruupplivingar, tá ið nógv virksemi er í haganum so sum fjall, lembing og harutið.

Fyri at fáa størst gagn av gøtunum mugu tær gerast sjónligari á talgildu miðlunum, í korti og faldarum. Til dømis eigur at bera til at finna uppskot um gongu- og rennurur eftir gøtunum, og hvar er serliga gott at súkkla. Kunningin eigur at innihalda upplýsingar um serlig søgulig viðurskifti, staðarnøvn o.s.fr.

Eisini eigur at verða kunnað um, hvørjar gøtur serliga hóska til fólk við rørslutarni.

Tá ið gøtur verða gjørdar/umvældar, eigur kommunan at taka fyrilit fyri djóra- og plantulívinum á staðnum.

Átak: Kunningaráttøk skulu gerast fyri at varpa ljós á gøturnar í og kring Havnina.

Ábyrgd: Tórshavnar kommuna og Visit Tórshavn.

Kenna virkseimið í haganum

Fólk skulu hava betri kunning um virkseimið í haganum.

Virkseimið í føroysku høgnum er nógv treytað av árstíðini. Í fjalltríð, lembing og haruskjóting skal gangast í náttúruni við varsemi fyri ikki at órógva virkseimið og koma sær í vanda.

Visit Faroe Islands eigur – saman við Visit Tórshavn – at tryggja, at neyðuga kunningin um virkseimið í haganum kemur út til ferðafólkini, t.d. á kunningarskíggjum á gistingarhúsum. Eisini mugu bøndur kunna haruskjúttar um, hvar varðagøturnar eru, so fólk hava frið at ganga har.

Átak: Ein ætlan skal gerast fyri kunning um virkseimið í haganum.

Ábyrgd: Visit Faroe Islands, Visit Tórshavn, bøndur og kunningarstovur.

www.torshavn.fo